

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אליהו רביבו

5324/25/פ

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון – הגבלת משך זמן החקירה המשטרתית וחקירת הפרקליטות),
התשפ"ה–2025

1. תיקון סעיף 59 .1 בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 59, האמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא :
- "(ב) (1) משך זמן החקירה המשטרתית לא יעלה על פרק הזמן הקצר ביותר הדרוש לבירור העניין החל מיום פתיחת החקירה, ובכל מקרה לא יעלה על תקופת הזמן הקבועה בפסקה (2).
- (2) משך החקירה המשטרתית לא יעלה על התקופות המנויות להלן :
- (א) בעבירה מסוג חטא – עד שישה חודשים ;
- (ב) בעבירה מסוג עוון – עד תשעה חודשים ;
- (ג) בעבירה שדינה מאסר מעל לשלוש שנים ולא יותר מעשר שנים – עד שמונה עשר חודשים ;
- (ד) בעבירה שדינה מאסר של עשר שנים ומעלה – עד עשרים וארבעה חודשים.
- (3) על אף האמור בפסקאות (1), (2) ו-(ב), קצין משטרה בדרגת תת ניצב ומעלה רשאי, מטעמים מיוחדים שירשמו, להאריך את משך החקירה המשטרתית בעבירות מסוג חטא או עוון בתקופה נוספת שלא תעלה על שישה חודשים ולחזור ולהאריך תקופה זו פעם אחת נוספת.

¹ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

(4) על אף האמור בפסקאות (1), (2)(ג) ו-(ד), קצין בדרגת ניצב ומעלה רשאי, מטעמים מיוחדים שירשמו, להאריך את משך זמן החקירה המשטרתית בעבירות מסוג פשע בתקופה נוספת שלא תעלה על שישה חודשים ולחזור להאריך תקופה זו פעם אחת נוספת."

תיקון סעיף 62 2. בסעיף 62 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) אדם שיש להעמידו לדין יגיש נגדו תובע כתב אישום לבית המשפט.

(ד) כתב האישום יוגש במועד שאינו מאוחר מן המועד הקבוע להלן:

(1) בתיקים שבהם מטפל תובע משטרת – עד תשעה חודשים מיום סיום החקירה;

(2) בתיקים שבהם מטפל תובע מפרקליטות המדינה או מפרקליטות המחוז – עד שנים עשר חודשים מיום סיום החקירה.

(ה) לא ידון בית המשפט בכתב אישום שהוגש בניגוד להוראות סעיף קטן (ד)."

ביטול סעיף 67 3. סעיף 67 לחוק העיקרי – בטל.

תחולה 4. הוראות חוק זה יחולו על חקירות שהחלו לאחר יום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת הצעת חוק זו היא להגביל את משך החקירה של אדם החשוד ואת משך הזמן עד להגשת כתב אישום בעניינו. ההמתנה של אדם לסיום ההליכים האמורים, יכולה להביא לפגיעה בכבודו ובשמו הטוב, בשגרת חייו, במעמדו החברתי ובמקור פרנסתו. לפיכך, מוצע לקדם איזון ראוי בין זכויותיו כחשוד לבין האינטרס הציבורי במיצוי הליכי החקירה עד תום ואכיפת החוק בהגשת כתב אישום.

הצעת החוק קובעת משכי זמן שונים המותרים לחקירת חשודים שונים בהתאם לחומרת העבירה אותה ביצעו, מתוך הכרה במורכבות השונה של החקירה בעבירות מסוגים שונים וכן משכי זמן להגשת כתב אישום.

במקרים יוצאי דופן, שבהם תידרש חקירה ארוכה יותר מן המקובל, קצין בדרגת תת ניצב יכול להאריך את משך זמן החקירה פעם אחת נוספת לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים בעבירות מסוג חטא ועוון.

בעבירות שהעונש עליהן הוא מאסר של למעלה משלוש שנים ולא יותר מעשר שנים יהיה רשאי קצין בדרגת ניצב להאריך את משך החקירה פעם אחת נוספת לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים.

בעבירות שהעונש בגינן הוא יותר מעשר שנות מאסר, יוגבל משך זמן החקירה לעשרים וארבעה חודשים. קצין בדרגת ניצב יהיה רשאי להאריך את משך זמן החקירה פעם אחת נוספת לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים.

באשר להחלטת התובע להגיש כתב אישום יוגבל פרק הזמן עד אשר תתקבל החלטה לתקופה מרבית של תשעה חודשים או שנים-עשר חודשים בהתאם לגוף התובע בכדי למנוע עינוי דין ופגיעה בשמו הטוב של החשוד.

התארכות ההליך הפלילי וההתרחקות ממועדי ביצוע העבירה (ככל שהתבצעה) מביא עמו לא פעם פגיעה הן ברמת הענישה והן בעשיית הצדק.

במחקר משווה שנערך בלשכה המשפטית של הכנסת נמצא כי במדינות שונות בעולם ישנה הגבלה על תקופת החקירה המשטרתית או דרישה לעמידה בקריטריונים של סבירות (ראו: הגבלות על משך זמן

החקירה וקבלת החלטה בדבר העמדה לדין פלילי (20.3.2016)).

בספרד, כאשר מדובר "בחקירה פשוטה" הליכי החקירה יתבצעו על ידי המשטרה במהלך תקופה מקסימלית של שישה חודשים.

כאשר מוכרזת "חקירה מורכבת" יש לסיימה בתוך תקופה של שמונה עשר חודשים. השופט החוקר רשאי להאריך את תקופת החקירה האמורה בשמונה עשר חודשים נוספים או בפרק זמן קצר יותר.

יצוין כי פעולות חקירה חשאית (כמו למשל האזנות) עוצרת את מרוץ הזמן האמור למשך תקופת ביצוען, וכך גם ההחלטה על השהייה זמנית של ההליכים בתיק.

בצרפת, החקיקה אינה קובעת משך זמן מקסימלי שמעבר לו לא ניתן להמשיך חקירה פלילית. עם זאת, אורכן של חקירות אינו צריך להיות מעבר לפרק זמן סביר, בשים לב לחומרת העבירות, למורכבות החקירה ולצורך לשמור על זכויות החשוד. חקירות ארוכות יחסית דורשות הסבר והצדקה מטעם השופט-החוקר המפקח על עבודת החקירה של המשטרה. עוד נקבע בצרפת שאם בחלוף שנתיים ממועד פתיחת החקירה טרם הסתיימה, השופט החוקר יכתוב החלטה מנומקת שבה יתייחס לפרמטרים דלעיל, יסביר את הגורמים להתארכות החקירה ואת ההצדקות להמשכה, ויצוין את הצפי לסיומה.

באוסטריה, החקירה הפלילית מתבצעת על-ידי המשטרה בהתייעצות עם משרד התובע הציבורי הממונה על החקירה ומוביל אותה. משך זמן של הליכי החקירה הוא עד למועד הגשת כתב האישום או עד למועד קבלת החלטה על סיום אותם הליכים על-ידי הפסקתם או נקיטת צעדים חלופיים למשפט פלילי, אך זמן החקירה לא יעלה על שלוש שנים.

בשווייץ, סעיף 5 לקוד הפרוצדורה הפלילית דורש מכלל הרשויות הרלוונטיות לעניין זה להימנע מעיכובים בלתי מוצדקים בניהול ההליך הפלילי כולו. מעבר לכך החקיקה אינה מציינת הגבלות זמן ספציפיות. הכלל הוא שכל הליך פלילי צריך להסתיים תוך פרק זמן סביר, כאשר שאלת הסבירות תלויה בנסיבות המקרה, תוך התייחסות לקריטריונים הרלוונטיים הבאים: התנהגות האדם נשוא ההליך, התנהגות הרשויות הרלוונטיות ומורכבות המקרה.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חבר הכנסת גדעון סער וקבוצת חברי הכנסת (פ/2255/23), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת גדעון סער (פ/53/24) ועל ידי חבר הכנסת אלי כהן (פ/2323/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/811/25), על ידי חבר הכנסת אוהד טל (פ/3662/25) ועל ידי חבר הכנסת שמחה רוטמן (פ/5191/25).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת אלי כהן וקבוצת חברי הכנסת (פ/2598/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת חנוך דב מלביצקי (פ/1018/25). הצעת החוק זהה לפ/1018/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ג בטבת התשפ"ה (13.01.2025)